

109A . Costâna | Comuna: Todirești | Județ: Suceava | Punct: Imaș; Dealu Mare, Spital; Spitalul nou; La Deal | Anul: 2012

Anul: 2012

Cod RAN:

150542.01;150542.02;150542.04;150542.05;150542.06;150542.03;150542.07;150542.08;150542.09

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Evul Mediu

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, La Tène, Epoca migrațiilor, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Dumitru Boghian, Vasile Budui, Sergiu Constantin Enea, Alexandru Gafincu, Ioan Ignat, Sorin Ignătescu, Bogdan Petru Niculică, Loredana Pricop

Instituții: Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Liceul "Ion Neculce" Târgu Frumos, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Școala Gimnazială Lozna, Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Muzeul Bucovinei, Suceava, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași

Raport

Așa cum arătam în raportul de diagnostic arheologic din anul 2011, necropola tumulară de la Costâna 1 se găsește la circa 20 km nord-vest de orașul Suceava. Situl este amplasat în partea de nord-vest a satului Costâna, pe imașului satului, pe ambele părți ale drumului județean 178 (Dărmănești-Todirești), pe prima terasă a fostei albie majore a Suceavei și pe conul aluvial din stânga pârâului Ilișești/Ilișasca.

Obiectivele investigațiilor din vara anului 2012 (9-26 iulie, în cadrul practicii de specialitate a studenților de la Facultatea de Istorie și Geografie, Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava²) au fost legate de continuarea evaluării arheologice prin metode neintruzive și intruzive. În acest sens, au fost întreprinse alte cercetări de teren, prin care au fost identificați alți doi tumuli (T4 în vechiul cimitir al satului; T5 în curtea Spitalului de Recuperare Neuropsihică, deranjat de un beci). De asemenea, cercetările perieghetice au vizat și alte zone din satul Costâna, pentru cunoașterea evoluției habitatului uman din zona de referință. Au fost identificate siturile: Costâna – Spitalul nou/SE de grajdurile fostului CAP (materiale cucuteniene, fază neprecizată, sec. II-IV p. Chr. și medievale târzii); Costâna – Pe Deal/Deasupra satului (materiale Komariv și medievale târzii, sec. XVII-XVIII); Costâna – Spitalul de Recuperarea Neuropsihică (materiale Latène și sec. II-IV p. Chr.); Costâna – Dealul Mare (așezare cucuteniană de înălțime, fază neprecizată). Cercetările neintruzive au mai vizat definirea cadrului paleogeografic al sitului, specific pentru perioada epocii bronzului mijlociu, studiarea ortofotoplanurilor și hărților satelitare.

Investigațiile intruzive au urmărit săparea T.2/2012 (D. max. = 34 m; D. propriu-zis = 25 m; Î = 1,45-1,50 m), aflat la 40 m SV (între punctele centrale) de T1/2011, tot în curtea cetățeanului Gavril Gurău, care l-a utilizat pentru împrumut de pământ, necesar pentru construcția locuinței sale, l-a deranjat prin săparea temeliei gardului curții (cca. 40%) și intenționa să-l niveleze. Coordonate geografice: 47°41'36" latitudine nordică, 26°06'47.27" longitudine estică.

Ca metodă de săpătură, am utilizat împărțirea suprafeței tumulului în patru sferturi/ sectoare (I/SE; II/SV; III/NV; IV/NE) și secțiuni (I-V), delimitate de martori de 0,50 m, dispuși în unghi drept, astfel încât am obținut două profile longitudinale complete, pe lungimea suprafețelor păstrate, până la solul gleizat, steril (-2,40 m, din centrul mobilei, unde se afla o bornă din beton, fără alte elemente complementare), (fig.4;6.4-5). Prin decaparea pe secțiuni (late de 2 m, de ambele părți ale martorilor centrali), și șanțuri de control (în diagonala sectoarelor, lățime 1 m) am încercat să obținem cât mai multe detalii despre modalitățile de construcție, încadrarea cultural-cronologică, reconstituirea elementelor de rit/ritual funerar, să surprindem complexele interioare și să înregistrăm toate datele obținute. De asemenea, pentru zona centrală a tumulului, am obținut un profil pedologic complet (2,40 m). Din păcate, a mai rămas de săpat o

parte din suprafața movilei, pentru a fi siguri că nu s-au pierdut detalii constructive, de ritual și complexe.

S-a putut observa că, spre deosebire de T.1/2011, la ridicarea acestei movile s-a utilizat foarte puțină piatră pentru manta și complexe (câteva gresii sarmațiene marcau partea superioară a arealului mormântului M.1/2012, sugerând foarte vag o eventuală amenajare; alte lespezi răzlețe se găseau în zona centrală și la marginea movilei).

Diametrul inițial al movilei a fost de aproximativ 25 m iar înălțimea acesteia, față de zona înconjurătoare, de 1,35–1,40 m, dar evoluția pedologică și intervențiile umane ulterioare au înălțat și "lățit" construcția funerară (fig.4). Pentru înălțarea tumulului, s-a utilizat o masă de sol antic (molisoluri de luncă), din vecinătate, asemănătoare cu cele din T.1/2011, slab diferențiate, atât în stare umedă cât și după uscare, astfel încât sunt foarte greu de definit eventualele etape de ridicare a construcției.

În ceea ce privește complexele, mormântul (M.1/2012) a fost descoperit aproximativ în centrul movilei (–1,65–1,95/2 m), într-o groapă ovală (1,65 x 0,95 m), săpată de la nivelul antic de călcare (molisol) al unei mici ridicături din luncă, până în stratul brun. La săpare, o parte din pământ a fost depusă în partea estică, ridicătură care a fost surprinsă în profilul nordic al Sectorului I/SE. Defunctul (Maturus) se afla depus în decubit dorsal, pe direcția nord-sud, cu mâinile pe lângă corp, picioarele chircite: genunchii ridicați și "căzuți" spre dreapta. Capul acestuia era așezat pe un strat de ocru roșu, care se păstra discontinuu, denotând, împreună cu poziția generală a scheletului, tradiții de tip Yamnaya perpetuate, probabil, prin intermediul unor influențe Mnogovalikovaya³. Gradul și modalitatea de păstrare a scheletului sunt multumitoare, dar prezenta o tasare a craniului, unele părți anatomice lipsă, ca urmare a măcinării în mediul umed în care a zăcut și a acțiunii animalelor, și o oarecare fragilitate, datorată acțiunii apei și sărurilor din solurile de luncă. Acest mormânt nu prezenta un inventar propriu-zis. Deasupra gropii, doar la –0,15 m de la suprafața actuală, a fost descoperit un topor de luptă, din piatră șlefuită, care ar putea fi pus în legătură cu mormântul și defunctul.

În stadiul actual al investigațiilor, construcția T.2 și ritualul funerar din M.1 se deosebesc de cele existente în T.1/2011 (absența "placajului" de piatră din manta, absența ringului și pseudo-cistei de piatră, absența sacrificiilor, prezența ocului roșu și a poziției specifice înmormântărilor Yamnaya). Acestea ar putea fi puse fie pe seama altei încadrări cronologice, fie s-ar datora păstrării mai îndelungate a unor tradiții Yamnaya, dintr-o componentă genetică inițială sau mediată de unele influențe Mnogovalikovaya, așa cum am văzut și în cazul inventarului din T.1/2011.

În concluzie, descoperirile de la Costâna–Imaș se leagă de rezultatele cercetărilor arheologice din Podișul Sucevei, atât cele mai vechi, cât și cele mai noi, și aduc noi date referitoare la ritul funerar al comunităților culturii Komariv și despre unele relații cu comunitățile vecine din Bronzul mijlociu est-carpatic.

Note

1. D. Boghian, S. Ignătescu, I. Ignat, E. Vieru, Costâna, com. Todirești, jud. Suceava, Punct: Imaș, Cod sit: 150542.01, CCA 2012, p. 266-268, 450; o versiune detaliată pe CD-ul volumului.
2. Colectivul de cercetare mulțumește studenților practicanți și voluntarilor pentru eforturile depuse.
3. E. N. Savva, Kul'tura mnogovalikovoï keramiki Dnestrovskvo-Prutskogo mezhdureci'ja. Po materialam pogrebal'nogo obrjada, Știința, Kishinev, 1992.

Informații suplimentare online

[Raportul 5029 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
